

# ԲԱԶՄԱՎԵՐ

ՀԱՅԱԳԻՏԱԿԱՆ - ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ - ԳՐԱԿԱՆ

Հ Ա Ն Դ Է Ս

REVUE

BAZMAVER

1-2

2022



**ԲԱԶՄԱՎԷՊ**  
**ՀԱՅԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍ**  
**ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1843ԻՆ**



ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԵՄԱՐԱՆ ՍՐԲՈՅՆ ՂԱԶԱՐՈՒ  
ACADEMIA ARMENA SANCTI LAZARI

ISSN 1722-4969

Սոյն հատորը կը հրատարակուի  ՀԿազմակերպութեան հովանաւորութեամբ  
Pubblicato con il sostegno dell'ONG «MENQ» Publié avec le concours de l'ONG

---

© 2022, Congregazione Armena Mechitarista – Casa Editrice Armenia



# ԲԱԶՄԱՎԵՊ

ՀԱՅԱԳԻՏԱԿԱՆ - ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ - ԳՐԱԿԱՆ

ՀԱՆԴԵՍ

ԺՁ ՏԱՐԻ, ԹԻԻ 1-2

2022

ՌՆՀԱ - ՌՆՀԲ

ՎԵՆԵՏԻԿ - Ս. ՂԱԶԱՐ



## BAZMAVEP

RIVISTA DI STUDI ARMENISTICI

FONDATO NEL 1843

Anno CLXXX, № 1-2

2022

SAN LAZZARO  
VENEZIA



ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԵՄԱՐԱՆ ՍՐԲՈՅՆ ՂԱԶԱՐՈՒ  
ACADEMIA ARMENA SANCTI LAZARI

ԲԱԶՄԱՎԷՊ

ՀԱՅԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

BAZMAVEP

RIVISTA DI STUDI ARMENISTICI

La rivista Բազմավէպ (*Bazmavep*) ha esordito nel 1843 quale emissione dell'*Academia Armena Sancti Lazari*, a sua volta espressione istituzionale della missione scientifica e culturale della Congregazione Armena Mechitarista di San Lazzaro, in Venezia.

Publicata ininterrottamente dal 1843, «Bazmavep», oltre ad essere la prima rivista armena accademica, rappresenta il periodico più antico continuamente pubblicato in Italia e uno tra i più antichi a livello mondiale.

Nata come almanacco quindicinale illustrato di alta divulgazione dell'universo culturale letterario e scientifico e strumento informativo delle scoperte geografiche, archeologiche e scientifico-tecniche del tempo, è ormai una rivista di studi armenistici semestrale di alto profilo scientifico.

La rivista Bazmavep pubblica esclusivamente articoli originali non pubblicati altrove e che presentino il risultato di nuove ricerche, in tutte le discipline degli studi armenistici.

Oltre l'armeno si possono pubblicare in italiano, francese, inglese e tedesco.

Tutti i contributi sono sottoposti a valutazione e revisione attraverso il sistema di referaggio anonimo da parte di specialisti e collaboratori della Redazione.

La Redazione declina ogni responsabilità riguardo l'espressione delle proprie opinioni dei vari autori, senza pregiudicarne il valore intrinseco a livello di ricerca. Le istruzioni per i contributori riguardo alle norme redazionali, al sistema di translitterazione dall'armeno e ai criteri di trascrizione si trovano sul sito ufficiale della Rivista:

[https://mechitar.org/it/publications/1/pub\\_info](https://mechitar.org/it/publications/1/pub_info)



ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԵՄԱՐԱՆ ՍՐԲՈՅՆ ՂԱԶԱՐՈՒ  
ACADEMIA ARMENA SANCTI LAZARI

ԲԱԶՄԱՎԷՊ

ՀԱՅԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍ

BAZMAVEP

RIVISTA DI STUDI ARMENISTICI

*Բազմավեպ* հայագիտական հանդեսը լոյս տեսած է 1843ին որպես պաշտօնաթերթ Հայկական Ճեմարան Սրբոյն Ղազարու, պաշտօնական մարմին Մխիթարեան միարանութեան գիտամշակութային առաքելութեան:

Առանց ընդհատումներու տպագրուած՝ Բազմավեպը ոչ միայն հայկական նեմարանական առաջին հանդէսն է, այլ նաեւ Խալիոյ մէջ անընդմէջ տպագրուող հանդէսներու ամենահինն է եւ հնագոյններէն մէկը աշխարհի տարածփին:

Մտունդ առած որպէս կիսամեայ նկարագարդ Օրագիր, որպէս տեղեկատուական միջոց մշակութային, գրական եւ գիտական նորանոր յայտնագործութիւններու՝ աշխարհագրական, հնախօսական եւ գիտարուեստի բնագաւառներուն մէջ, այժմ կը ներկայանայ որպէս հայագիտական ուսումնասիրութիւններու գիտական մակարդակի կիսամեակային հանդէս:

Բազմավեպի մէջ կրնան տեղ գտնել միմիայն չիրապարակուած յօդուածներ, որ նոր ուսումնասիրութիւններու արդիւնք են, որեւէ հայագիտական ծիրէ ներս:

Հայերէնէն բացի, կարելի է հրատարակել իտալերէն, ֆրանսերէն, անգլերէն եւ գերմաներէն լեզուներով:

Բոլոր յօդուածները կ'ենթարկուին արժեւորման եւ գնահատման փուլի, կրկնակի ծածուկ ստուգման համակարգով, Խմբագրութեան կողմէ ընտրուած մասնագէտներու կողմէ:

Խմբագրութիւնը իրաւանջիւր յօդուածի հեղինակին կը թողու արտայայտուած գիտական կարծիքներու պատասխանատուութիւնը, գնահատելով հանդերձ իրաւանջիւրին հետազօտական ներքին արժէքը:

Խմբագրական կանոնները, հայերէնի տառադարձութեան համակարգը ինչպէս նաեւ այլ տեղեկութիւններ կը գտնուին հետեւեալ պաշտօնական կայքի հասցէին.

[https://mechitar.org/it/publications/1/pub\\_info](https://mechitar.org/it/publications/1/pub_info)

## COMITATI EDITORIALI

### COMITATO SCIENTIFICO INTERNAZIONALE

B. Levon arciv. Zekiyán	già Università Ca' Foscari; Pont. Istituto Orientale
Claudio arciv. Gugerotti	Nunzio Apostolico in Gran Bretagna
Bais Marco	Pontificio Istituto Orientale - Roma
Bardakjian Kevork	LSA International Institute - University of Michigan
Dedeyan Gérard	Paul Valéry University - Montpellier III
Keropian Aram	Centre d'études du chant liturgique arménien - Paris
Kouymjian Dickran	già California State University - Fresno
Pane Riccardo	Arcidiocesi di Bologna
Shirinian Erna	Università Statale di Yerevan
Sirinian Anna	Alma Mater Studiorum - Università di Bologna
Ter-Ghevondian Vahan	Matenadaran - Yerevan
Ter-Vardanian Gevorg	Matenadaran - Yerevan
Van Lint Theo Maarten	University of Oxford

### COMITATO DI REDAZIONE

Direttore scientifico	B. Levon arciv. Zekiyán	già Università Ca' Foscari - Venezia; Pont. Istituto Orientale - Roma
Capo Redattore	P. Serop vard. Jamourlian	Accademia Armena Sancti Lazari
Redattore ausiliario	P. Vahan vard. Ohanian	Accademia Armena Sancti Lazari
Segreteria di Redazione	Alberto Peratoner Avedis Hadjian	Facoltà Teologica del Triveneto - Padova Hamazkayin Arm. Edu&Cul. So.

### INDIRIZZO UFFICIALE

Bazmavep  
Isola di San Lazzaro,  
30126 – Venezia-Lido  
VE (ITALIA)

tel. +39 041 52 60 104  
fax +39 041 52 68 690  
e-mail: Bazmavep@mechitar.org

## ՀՐԱՏԱՐԱԿԶԱԿԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐ

### ՄԻԶԱԶԳԱՅԻՆ ԳԻՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Տ. ԼԵՒՈՆ ԱՐՔ. ԶԷՔԻՆԵԱՆ

Տ. ԿԼԱԻԴԻՈ ԱՐՔ. ԳՈՒԶԵՐՈԹԹԻ  
ԲԱՅՍ ՄԱՐԿՈ

ՊԱՐՏԱՔՃԵԱՆ ԳԵՈՐԳ

ՏԵՏԵՆԵԱՆ ԺԻՐԱՅԻՐ

ՔԵՐՈՎՔԵԱՆ ԱՐԱՄ

ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ ՏԻԳՐԱՆ

ՓԱՆԷ ՌԻՔՔԱՐԴՈ

ՇԻՐԻՆԵԱՆ ԷՌԵԱ

ՍԻՐԻՆԵԱՆ ԱՆՆԱ

ՏԷՐ ՂԵՒՈՆԿԵԱՆ ՎԱՀԱՆ

ՏԷՐ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ ԳԵՈՐԳ

ՎԱՆ ԼԻՆՏ ԹԷՈ ՄԱՐՏԵՆ

Երբեմնի դասախօս Քա Ֆոսկարիի,  
Արեւել. Քահանայապետ. Ինստիտուտ  
Քահանայապետական Նուիրակ  
Արեւելեան Քահանայապետական Կաճառ  
Միջիկընի Համալսարան  
Փոլ Վալերի Համալսարան – Մոնպրիէ Գ.  
Հայ Ծիս. Երզ. Ուսմն. Կենտրոն – Փարիզ  
Կալիֆորնիայի Պետ. Համալսարան  
Պոլոնիայի Արքեպիսկոպոսարան  
Երեւանի Պետական Համալսարան  
Պոլոնիայի Համալսարան  
Մաշտոցի Անուան Մատենադարան  
Մաշտոցի Անուան Մատենադարան  
Օֆսֆորդի Համալսարան

### ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

ԳԻՏԱԿԱՆ ՂԵԿԱՎԱՐ

ԳԼԽԱԽՈՐ ԽՄԲԱԳԻՐ

ԽՄԲԱԳՐԻ ՕԳՆԱԿԱՆ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ՔԱՐՏՈՒՂԱՐ

Տ. ԼԵՒՈՆ ԱՐՔ. ԶԷՔԻՆԵԱՆ

Հ. Սերոբ Վրդ. Զամուրլեան

Հ. Վահան Վրդ. Օհանեան

Ալբերտո Փերաթոներ, Աւետիս Հաճեան

### ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՀԱՍՑԷ՝

Bazmavep

Isola di San Lazzaro,

30126 – Venezia-Lido

VE (ITALIA)

հեռախօս +39 041 52 60 104

հեռապատկէն +39 041 52 68 690

էլ-հաւցէ Bazmavep@mechitar.org



<b>ԳԻՆ</b>		<b>PRIX</b>	
Հայաստանի համար	5.000 դրամ	Pour l'Arménie	5.000 AMD
Այլ երկիրներու համար	40.00 €	Pour l'Etranger	40.00 €

---

Direzione - Amministrazione - Abbonamenti:  
 Isola di S. Lazzaro - 30126 Lido-Venezia, (ITALY) - Tel. (041) 52.60.104/52.61.458  
 Autorizzazione Trib. Venezia, 14 gennaio 1954, n° 153 del Registro.  
 Proprietà: Congregazione Mechitarista di Venezia - CASA EDITRICE ARMENA



Մ Խ Ի Թ Ա Ր Ի Ա Ն  
ՀՐԱՏԱՐԱՊԵՏՈՒՆ

Տպագրութիւնը արարուեցաւ  
2022ի Նոյեմբերին  
Վենետիկ - Ս. Ղազար